C/2025/4001

20.8.2025.

PADOMES IETEIKUMS,

(2025. gada 8. jūlijs),

par Zviedrijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

(C/2025/4001)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ([2]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

Vispārīgi apsvērumi

(1) Regulā (ES) 2024/1263, kas stājās spēkā 2024. gada 30. aprīlī, ir noteikts, ka ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, kā arī novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija saistībā ar Eiropas pusgadu veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar LESD noteiktajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresētu ieteikumu formulēšanu un īstenošanas uzraudzību. Regula arī veicina valstu atbildību par fiskālo politiku un uzsver tās orientāciju vidējā termiņā apvienojumā ar efektīvāku un saskaņotāku izpildi. Katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Padomei un Komisijai valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālais plāns, kurā ietvertas tās fiskālās, reformu un investīciju saistības četru vai piecu gadu periodā atkarībā no valsts likumdošanas termiņa ilguma. Neto izdevumu ([3]) virzībai šajos plānos ir jāatbilst regulas prasībām, piemēram, prasībām par to, ka līdz korekcijas perioda beigām jāpanāk vai jānotur vispārējās valdības parāda ticama samazināšanās vai tam jāsaglabājas piesardzīgā līmenī, kas ir zemāks par 60 % no iekšzemes kopprodukta (IKP), un ka vispārējās valdības budžeta deficīts vidējā termiņā jāsamazina un/vai jāsaglabā zem Līgumā noteiktās atsauces vērtības, kas ir 3 % no IKP. Ja dalībvalsts apņemas īstenot attiecīgu reformu un investīciju kopumu saskaņā ar regulā izklāstītajiem kritērijiem, korekcijas periodu var pagarināt ne vairāk kā par trīs gadiem.

([1]) OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Neto izdevumi, kā definēts Regulas (ES) 2024/1263 2. panta 2. punktā: "neto izdevumi" ir visi valdības izdevumi, atskaitot i) procentu izdevumus; ii) diskrecionāros ieņēmumu pasākumus; iii) izdevumus par Savienības programmām, kas pilnībā atbilst Savienības fondu ieņēmumiem; iv) valsts izdevumus par Savienības finansēto programmu līdzfinansēšanu; v) bezdarbnieka pabalstu izdevumu cikliskos elementus un vi) vienreizējos un citus pagaidu pasākumus.

(2) Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ([4]), ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("ANM"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. ANM nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi sniedzot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada prioritātēm ANM veicina ekonomikas un sociālo atveseļošanu, vienlaikus virzot ilgtspējīgas reformas un investīcijas, jo īpaši zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāku īstenošanu.

(3) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ([5]) ("*REPowerEU* regula") mērķis ir pakāpeniski izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilā kurināmā importa. Tas palīdz iegūt enerģētisko drošību un dažādot Savienības energoapgādi, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. Zviedrija savā nacionālajā atveseļošanas un noturības plānā iekļāva jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus.

(4) Zviedrija savu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 28. maijā. Komisija, ievērojot minētās regulas 19. pantu, novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanību, ņemot vērā minētās regulas V pielikumā sniegtās novērtēšanas vadlīnijas. Padome 2022. gada 4. maijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ([6]) un 2023. gada 9. novembrī to grozīja saskaņā ar 18. panta 2. punktu, lai atjauninātu neatmaksājamā finanšu atbalsta maksimālo finanšu iemaksu, kā arī lai iekļautu *REPowerEU* nodaļu ([7]). Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Zviedrija ir apmierinoši sasniegusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes Īstenošanas lēmumā. Apmierinoša sasniegšana nozīmē to, ka nav bijis regresa attiecībā uz tās pašas reformas vai investīcijas iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

(5) Padome 2025. gada 21. janvārī pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko apstiprina Zviedrijas valsts vidēja termiņa fiskālo un strukturālo plānu ([8]). Plāns tika iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2024/1263 11. pantu un 36. panta 1. punkta a) apakšpunktu, aptver laikposmu no 2025. līdz 2028. gadam un paredz budžeta ierobežojumu, proti, maksimālo neto izdevumu pieauguma tempu četru gadu laikā.

(6) 2024. gada 26. novembrī Komisija, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma 2025. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Zviedrija bija minēta starp tām dalībvalstīm, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2025. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([9]) Padome pieņēma 2025. gada 13. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2025. gada 10. martā.

(7) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt ES globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikti trīs pārmaiņu imperatīvi ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei: i) inovācija; ii) dekarbonizācija un konkurētspēja un iii) drošība. Lai novērstu inovācijas plaisu, ES vēlas veicināt rūpniecisko inovāciju, atbalstīt jaunuzņēmumu izaugsmi, izmantojot tādas iniciatīvas kā ES jaunuzņēmumu

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Padomes Īstenošanas lēmums (2022. gada 4. maijs) par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 7772/2022; ST 7772/2022 ADD1).

([7]) Padomes Īstenošanas lēmums (2023. gada 9. novembris), ar ko groza 2022. gada 4. maija Īstenošanas lēmumu par Zviedrijas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu (ST 14474/2023).

([8]) Padomes Ieteikums, (2025. gada 21. janvāris), ar ko apstiprina Zviedrijas vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu (OV C, C/2025/644, 10.2.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/644/oj).

([9]) Padomes Ieteikums (2025. gada 13. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C, C/2025/2782, 22.5.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

un augošo uzņēmumu stratēģija, un veicināt progresīvu tehnoloģiju, piemēram, mākslīgā intelekta un kvantu datošanas, ieviešanu. Tiecoties uz zaļāku ekonomiku, Komisija ir izstrādājusi visaptverošu Lētākas enerģijas rīcības plānu un tīras rūpniecības kursu, nodrošinot, ka pāreja uz tīru enerģiju joprojām ir rentabla, konkurētspējai labvēlīga, jo īpaši energoietilpīgās nozarēs, un ir izaugsmes virzītājspēks. Lai samazinātu pārmērīgu atkarību un palielinātu drošību, Savienība ir apņēmusies stiprināt globālās tirdzniecības partnerības, dažādot piegādes ķēdes un nodrošināt piekļuvi kritiski svarīgām izejvielām un tīras enerģijas avotiem. Šo prioritāšu pamatā ir horizontālie veicinošie faktori, proti, regulējuma vienkāršošana, vienotā tirgus padziļināšana, konkurētspējas finansēšana un uzkrājumu un investīciju savienība, prasmju un kvalitatīvu darbvietu veicināšana un labāka ES politikas koordinācija. Konkurētspējas kompass ir saskaņots ar Eiropas pusgadu, nodrošinot, ka dalībvalstu ekonomikas politika atbilst Komisijas stratēģiskajiem mērķiem, izveidojot vienotu pieeju ekonomikas pārvaldībai, kas veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību visā Savienībā.

(8) 2025. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās līdztekus ANM īstenošanai. Lai rezultatīvi sasniegtu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo šie plāni palīdz efektīvi pievērsties visām problēmām, kas konstatētas iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtiskai to daļai. Šiem konkrētai valstij adresētajiem ieteikumiem ir vienlīdz liela nozīme, lai novērtētu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 21. pantu grozītos atveseļošanas un noturības plānus.

(9) Komisija 2025. gada 4. jūnijā publicēja 2025. gada ziņojumu par Zviedriju. Tajā tika izvērtēts, kā Zviedrija ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus un kā Zviedrija īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Pamatojoties uz šo analīzi, ziņojumā par valsti tika identificētas visneatliekamākās problēmas, ar kurām saskaras Zviedrija. Tajā bija arī novērtēts Zviedrijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības 2030. gada pamatmērķrādītāju sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(10) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Zviedriju. Komisija minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Zviedrijas makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2025. gada 13. maijā ([10]). Komisija 2025. gada 4. jūnijā secināja, ka Zviedrija saskaras ar makroekonomikas nelīdzsvarotību. Konkrētāk, joprojām pastāv būtiska neaizsargātība, kas saistīta ar tās nekustamā īpašuma tirgu un lielu privātā sektora parādu (neraugoties uz tās neseno mazināšanos), un konstatētā neaizsargātība saglabājas, jo netiek veikti stingri pasākumi. Neraugoties uz zināmu mazināšanos, mājsaimniecību un uzņēmumu parāda attiecība pret IKP joprojām ir viena no augstākajām ES, savukārt mājokļu cenas nominālā izteiksmē bija nemainīgas, taču joprojām pārāk augstu novērtētas. Ierobežotā finanšu situācija ir izraisījusi arī mājokļu būvniecības kritumu un radījusi papildu spiedienu uz mājsaimniecību un uzņēmumu izdevumiem, turklāt finanšu sektoru joprojām ļoti ietekmē nekustamā īpašuma, t. sk. komerciālā nekustamā īpašuma, sektors. Politikas progress ir bijis visai ierobežots. Politikas apstākļi joprojām ir labvēlīgi ar aizņēmumiem finansētai mājokļu iegādei, tomēr saglabājas arī mājokļu piedāvājuma trūkums. Nodokļu sistēma vēl aizvien sekmē ar aizņēmumiem finansētu mājokļu iegādi, ļaujot ievērojamā apjomā atskaitīt hipotekārā kredīta procentu maksājumus. Pasākumi, kas palielina mājokļu piedāvājumu, palīdzētu mazināt mājokļu cenu pieaugumu, taču tie nevar aizstāt reformas, kas pievērstos galvenajiem mājsaimniecību parādu veicinošajiem faktoriem. Īres tirgū nav veiktas reformas. Šī neaizsargātība varētu palielināties, ja atkal pieaugtu ar aizņēmumiem finansētu mājokļu iegāde un mājokļu cenas tiktu pārāk augstu novērtētas makroprudenciālo pasākumu atvieglošanas dēļ, kas, šķiet, tiek apsvērta vēl papildus labvēlīgākiem finansēšanas nosacījumiem.

Gada progresa ziņojuma novērtējums

(11) Padome 2025. gada 21. janvārī ieteica Zviedrijai šādus maksimālos neto izdevumu pieauguma tempus: 4,0 % 2025. gadā, 4,4 % 2026. gadā, 4,4 % 2027. gadā un 4,6 % 2028. gadā, kas atbilst maksimālajam kumulatīvajam pieauguma tempam, kurš aprēķināts, atsaucoties uz 2023. gadu, proti, 10,7 % 2025. gadā, 15,5 % 2026. gadā, 20,6 % 2027. gadā un 26,1 % 2028. gadā. Zviedrija 2025. gada 30. aprīlī iesniedza savu gada progresa ziņojumu ([11]) par neto izdevumu ieteicamo maksimālo pieauguma tempu ievērošanu un par tādu reformu un investīciju īstenošanu, ar kurām reaģē uz galvenajām problēmām, kas konstatētas Eiropas pusgada konkrētām valstīm

([10]) SWD(2025)124 final.
([11]) 2025. gada progresa ziņojumi ir pieejami https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

adresētajos ieteikumos. Gada progresa ziņojums atspoguļo arī Zviedrijas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu.

(12) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls izaicinājums Eiropas Savienībai. Komisija ieteica koordinēti aktivizēt Stabilitātes un izaugsmes pakta valsts izņēmuma klauzulu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu, un Eiropadome šo priekšlikumu atzinīgi novērtēja 2025. gada 6. marta sanāksmē.

(13) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem ([12]) Zviedrijas vispārējās valdības budžeta deficīts no 0,8 % no IKP 2023. gadā palielinājās līdz 1,5 % 2024. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds no 31,6 % no IKP 2023. gada beigās palielinājās līdz 33,5 % 2024. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises nozīmē, ka neto izdevumu pieauguma temps 2024. gadā ir bijis 6,1 % apmērā. Gada progresa ziņojumā Zviedrija lēš, ka neto izdevumu pieaugums 2024. gadā arī būs 6,1 %. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja ([13]), kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2024. gadā bija ekspansīva, proti, 0,7 % no IKP.

(14) Saskaņā ar gada progresa ziņojumu Zviedrijas budžeta prognožu pamatā esošajā makroekonomikas scenārijā paredzams, ka reālais IKP 2025. gadā pieaugs par 2,1 %, savukārt SPCI inflācija 2025. gadā tiek prognozēta 2,1 % apmērā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP 2025. gadā palielināsies par 1,1 % un 2026. gadā par 1,9 %, savukārt SPCI inflācija 2025. gadā plānota 2,2 % apmērā un 2026. gadā – 1,6 % apmērā.

(15) Gada progresa ziņojumā norādīts, ka paredzamais vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā samazināsies līdz 1,3 % no IKP, savukārt vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2025. gada beigām pieaugs līdz 34,3 %. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 4,1 % apmērā 2025. gadā. Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2025. gadā būs 1,5 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas aprēķiniem šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 1,7 % apmērā 2025. gadā. Šis neto izdevumu pieauguma temps, kas salīdzinājumā ar gada progresa ziņojumā norādīto rādītāju ir zemākais, atspoguļo atšķirīgas prognozes, cita starpā attiecībā uz darba ņēmēju atalgojumu un sociālajiem pārvedumiem natūrā, ko veic tirgus ražotāji. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā ir prognozēta ierobežojoša, proti, 0,7 % no IKP. Paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2025. gada beigās palielināsies līdz 33,8 %.

(16) Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka ar Atveseļošanas un noturības mehānisma neatmaksājamo atbalstu ("dotācijām") 2025. gadā tiks finansēti vispārējās valdības izdevumi, kuru vērtība atbilst 0,1 % no IKP (salīdzinājumā ar 0,1 % no IKP 2024. gadā). No Atveseļošanas un noturības mehānisma finansētais neatmaksājamais atbalsts dod iespēju veikt kvalitatīvas investīcijas un ražīgumu palielinošas reformas, tiešā veidā neietekmējot Zviedrijas vispārējās valdības budžeta bilanci un parādu.

(17) Vispārējās valdības aizsardzības izdevumi Zviedrijā 2021. gadā bija 1,3 % no IKP, 2022. gadā – 1,7 % no IKP un 2023. gadā – 1,8 % no IKP ([14]). Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi aizsardzības izdevumi 2024. gadā ir 2,3 % no IKP un 2025. gadā – 2,5 %. Tas atbilst pieaugumam par 1,2 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu.

(18) Saskaņā ar Komisijas 2025. gada pavasara prognozi neto izdevumi Zviedrijā 2025. gadā palielināsies par 1,7 % un 2024. un 2025. gadā – kumulatīvi par 7,9 %. Pamatojoties uz Komisijas 2025. gada pavasara prognozi, Zviedrijas neto izdevumu pieaugums 2025. gadā būs mazāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu gan gada griezumā, gan 2024. un 2025. gadā kopā.

(19) Gada progresa ziņojumā nav iekļautas budžeta prognozes par periodu pēc 2025. gada. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2025. gada pavasara prognozē paredzēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts 2026. gadā būs 0,8 % no IKP. Šīs norises atbilst neto izdevumu pieaugumam 2,6 % apmērā 2026. gadā. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja, kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus,

([12]) *Eurostat* euro rādītāji, 22.4.2025.

([13]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Ar tās palīdzību novērtē ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

([14]) *Eurostat*, valdības izdevumi pēc valdības funkciju klasifikācijas (*COFOG*). *COFOG* un NATO definīciju metodoloģisko atšķirību dēļ izdevumi, kuru pamatā ir *COFOG* definīcija, var atšķirties no izdevumiem, kuru pamatā ir NATO definīcija.

2026. gadā būs kontraktīva – proti, samazināsies par 0,4 % no IKP. Tiek prognozēts, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP līdz 2026. gada beigām samazināsies līdz 33,3 %.

Galvenās politikas problēmas

(20) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Paredzams, ka tās palīdzēs efektīvi risināt problēmas, kas konstatētas attiecīgajos konkrētai valstij adresētajos ieteikumos, – visas vai ievērojamu to daļu. Šajā saspringtajā termiņā pabeigt atveseļošanas un noturības plāna, t. sk. *REPowerEU* nodaļas, efektīvu īstenošanu ir būtiski, lai zaļā un digitālā pārkārtošanās veicinātu Zviedrijas ilgtermiņa konkurētspēju, vienlaikus nodrošinot sociālo taisnīgumu. Komisijas paziņojumā "*NextGenerationEU* – tuvojas 2026. gads", kas pieņemts 2025. gada 4. jūnijā, ir precizēts piemērojamais grafiks mehānisma beigu posmam, sniegti norādījumi dalībvalstīm par to, kā līdz 2026. gada 31. augustam maksimāli palielināt īstenošanu, tostarp par to, kā vēl vairāk racionalizēt savus ANP, izklāstītas galvenās iespējas, kas jāapsver to pārskatīšanā, un uzsvērts, cik svarīgi ir rūpīgi kopīgi plānot pēdējo maksājumu pieprasījumu iesniegšanu 2026. gadā. Joprojām ir būtiski sistemātiski iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību atveseļošanas un noturības plāna sekmīgā īstenošanā.

(21) Zviedrijā ir paātrinājusies kohēzijas politikas programmu īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF) un Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+). Ir svarīgi turpināt centienus nodrošināt šo programmu ātru īstenošanu, vienlaikus maksimāli palielinot to ietekmi uz vietas. Zviedrija jau veic pasākumus saskaņā ar savām kohēzijas politikas programmām, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi, vienlaikus veicinot sociālo kohēziju. Tajā pašā laikā Zviedrija joprojām saskaras ar problēmām, t. sk. prasmju trūkumu un neatbilstību, un būtu nepieciešams veicināt reģionālo izaugsmi, ņemot vērā reģionālās vajadzības, kas saistītas ar konkurētspēju, enerģētikas pārkārtošanu un ūdensapgādes noturību. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/1060 18. pantu Zviedrijai kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatīšanas ietvaros ir jāpārskata visas programmas, cita starpā ņemot vērā 2024. gada valstij adresētajos ieteikumos norādītos problēmjautājumus. Ar Komisijas priekšlikumiem, kas pieņemti 2025. gada 1. aprīlī ([15]), termiņš vidusposma pārskatīšanas rezultātu novērtējuma iesniegšanai par katru programmu tiek pagarināts un ir pēc 2025. gada 31. marta. Tie arī nodrošina elastību, kas palīdzēs paātrināt programmu īstenošanu, un rada dalībvalstīm stimulus piešķirt kohēzijas politikas resursus piecām Savienības stratēģiskajām prioritārajām jomām, proti, konkurētspējai stratēģisko tehnoloģiju, aizsardzības, mājokļu, ūdensapgādes noturības un enerģētikas pārkārtošanas jomā, un investīcijām prasmēs prioritārajās nozarēs, vienlaikus ESF+ programmās joprojām uzmanību pievēršot visneaizsargātākajām personām.

(22) Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma (*STEP*) sniedz iespēju ieguldīt svarīgā ES stratēģiskajā prioritātē, stiprinot ES konkurētspēju. *STEP* tiek īstenota, izmantojot 11 esošus ES fondus. Arī dalībvalstis var veikt ieguldījumu programmā *InvestEU*, atbalstot investīcijas prioritārajās jomās. Zviedrija varētu optimāli izmantot šīs iniciatīvas, lai atbalstītu kritiski svarīgu tehnoloģiju, to vidū tīru un resursefektīvu tehnoloģiju, izstrādi un ražošanu.

(23) Papildus ekonomiskajiem un sociālajiem problēmjautājumiem, kuru risināšana paredzēta atveseļošanas un noturības plānā un citos ES fondos, Zviedrijai būtu efektīvi jāpievēršas pārējām problēmām, kas saistītas ar šādiem aspektiem: i) skolēnu izglītības rezultātu pasliktināšanās, it īpaši to skolēnu vidū, kuriem ir nelabvēlīga sociālekonomiskā vai migrantu izcelsme; ii) prasmju trūkums, kas visvairāk skar cilvēkus ar nelabvēlīgu sociālekonomisko vai migrantu izcelsmi; iii) augsts privātā sektora parāda līmenis apvienojumā ar pārāk augstu novērtētu nekustamo īpašumu; iv) siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana; un v) elektrotīkla jaudas un pārvades ierobežojumi, kas saistīti ar atjaunīgo energoresursu izvēršanu.

([15]) Priekšlikums EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULAI, ar ko attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056, – COM(2025) 123 final.

(24) 2022. gada Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (*PISA*) rezultāti liecina, ka Zviedrijas skolēnu pamatprasmju pasliktināšanās kopš 2018. gada ir bijusi viena no visstraujākajām ES, it īpaši matemātikā. Nepietiekama pamatprasmju apguve ir īpaši izteikta skolēniem ar migrantu vai nelabvēlīgu sociālekonomisko izcelsmi, un nepietiekamas sekmes vēl biežāk novērojamas tiem, kas nāk no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides. Pastāv arī ievērojama snieguma atšķirība starp šajā valstī dzimušajiem un ārvalstīs dzimušajiem skolēniem, un ir lielāka iespēja, ka migrantu izcelsmes skolēni koncentrēsies noteiktās skolās. Šādi skolēni no nelabvēlīgas vides arī nav pietiekami pārstāvēti privātskolās, kuru skolēniem kopumā ir labākas iespējas kvalificēties turpmākām studijām. 15 % no visiem skolēniem, kuri 2022. gadā pabeidza pamatskolu, bija pārāk zemas vai nepietiekamas atzīmes, tādējādi liedzot viņiem iespēju mācīties vidusskolā. Pastāvīgais kvalificētu skolotāju trūkums, it īpaši skolās, kurās ir liels skaits nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu, apdraud izglītības sistēmas kvalitāti un vēl vairāk pazemina izglītības rezultātus.

(25) Zviedrija joprojām saskaras ar problēmām, integrējot darba tirgū cilvēkus no neaizsargātām grupām, it īpaši cilvēkus nelabvēlīgā situācijā un migrantu izcelsmes cilvēkus, kā arī mazinot joprojām pastāvošo prasmju trūkumu. 2023. gadā Zviedrijā bija visaugstākais ārpus ES dzimušo personu bezdarba līmenis ES, un atšķirība starp tiem, kas dzimuši ārpus ES, un valstī dzimušajiem zviedriem joprojām ir īpaši liela. To neaizsargāto grupu iedzīvotāju vidū, kas reģistrēti kā bezdarbnieki, gandrīz pusei nav vidējās izglītības un daudziem trūkst arī pamata priekšnosacījumu darba atrašanai vai studijām, t. sk. nav valodu prasmes. Tā kā vidējās izglītības pabeigšana ir būtiska darba iegūšanai Zviedrijā, būtu vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai atbalstītu skolēnus un studentus, kuri apgūst vidējo, augstāko vai profesionālo izglītību un apmācību. Tas palīdzētu palielināt kvalificēta darbaspēka piedāvājumu, lai atbalstītu nodarbinātību, ražīguma pieaugumu un Zviedrijas ekonomikas izaugsmes potenciālu.

(26) Darbaspēka un prasmju trūkums tajās nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, t. sk. neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanā, izvēršanā un uzturēšanā, rada šķēršļus pārejai uz klimatneitrālu ekonomiku Zviedrijā. Pastāv liels pieprasījums pēc inženieriem un zaļās pārkārtošanās speciālistiem, it īpaši valsts ziemeļos. Tāpēc, lai samazinātu prasmju trūkumu un veicinātu darbaspēka iekļaušanu un pārorientēšanu, ir svarīgi vēl vairāk uzlabot to piedāvāto izglītības un apmācības sistēmu atbilstību darba tirgum, kuras reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķorientētus prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumus.

(27) Augsts privātā sektora parāda līmenis un pārāk augstu novērtētās nekustamā īpašuma cenas rada makroekonomikas nelīdzsvarotību, kam joprojām ir nesistemātiskas korekcijas risks. Mājokļu cenas joprojām ir augstas, un joprojām trūkst piedāvājuma, jo jaunu mājokļu būvniecības apjoms joprojām ir zemāks par prognozēto pieprasījumu. Šis trūkums ir saistīts ar strukturālām nepilnībām, piemēram, ar ierobežotu konkurenci būvniecības nozarē, ko izraisījuši šķēršļi mazu uzņēmumu un ārvalstu uzņēmumu ienākšanai tirgū, un lielu attīstītāju spēju kontrolēt zemes resursus. Vispārējais nodokļu slogs īpašumam Zviedrijā joprojām ir samērā zems, pateicoties dāsniem hipotekāro procentu maksājumu atskaitījumiem no nodokļu bāzes un zemiem regulārajiem īpašuma nodokļiem. Politikas izmaiņu ietekmi uz hipotekārajiem maksājumiem pēc nodokļu nomaksas ir grūti novērtēt, jo trūkst datu par individuālu mājsaimniecību aktīviem un saistībām. Šādu datu pieejamība varētu palielināt politikas izstrādes efektivitāti, kas, iespējams, ļautu samazināt šķēršļus iekļūšanai mājokļu tirgū un vienlīdzīgāk sadalīt ar mājokļiem saistīto slogu iedzīvotāju vidū. Īres tirgū ir maz alternatīvu, un tajā vēl ir nepieciešamas reformas, lai samazinātu gaidīšanas sarakstus un veicinātu īres mājokļu būvniecību. Jebkāda makroprudenciālās politikas nosacījumu atvieglošana pirms reformām, lai novērstu pašreizējo tirgus disfunkciju, varētu izraisīt mājokļu cenu pieaugumu, vienlaikus palielinot mājsaimniecību parādu.

(28) Ņemot vērā tās pašreizējo politiku, Zviedrija nav panākusi pietiekamu progresēju, lai sasniegtu savus 2030. gada ES siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītājus. Valsts siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoms 2024. gadā palielinājās, un vairāki oficiālu un neatkarīgu struktūru pētījumi liecina, ka Zviedrijas pašreizējā politika izraisīs ievērojamu ES 2030. gada klimata mērķrādītāju īstenošanas nepietiekamību. Šis trūkums īpaši atspoguļo nesenās politikas izmaiņas, t. sk. zemākas biodegvielas piemaisījuma prasības un samazinātus nodokļus šķidrajām degvielām, kā rezultātā ir palielinājušās emisijas no autotransporta, kas ir galvenais siltumnīcefekta gāzu emisiju avots no fosilajām degvielām Zviedrijā.

(29) Lai gan Zviedrija joprojām ir dalībvalsts ar vislielāko atjaunīgo energoresursu īpatsvaru enerģijas galapatēriņā, elektrotīkla jaudas un pārvades ierobežojumi var kavēt atjaunīgo energoresursu turpmāku izvēršanu. Šo ierobežojumu novēršanai ir izšķiroša nozīme, jo paredzams, ka Zviedrijas elektroenerģijas galapatēriņš laikposmā līdz 2045. gadam ievērojami palielināsies, jo pieaugs rūpniecības un transporta elektrifikācijas vajadzības. Uzlabojot piekļuvi Zviedrijas neizmantotajam atjaunīgo energoresursu potenciālam, varētu nodrošināt valsts dienvidos īstenotās nozaru elektrifikācijas vajadzības un atbalstīt inovatīvu un zaļu rūpniecības attīstību un dekarbonizāciju valsts ziemeļos. Lai palīdzētu samazināt oglekļa emisijas un kontrolēt enerģijas izmaksas mājsaimniecībām un uzņēmumiem, būtiski ir arī samazināt enerģijas patēriņu, palielinot energoefektivitāti. Attiecībā uz energoefektivitāti, ņemot vērā enerģijas patēriņa tendenci, pastāv risks, ka Zviedrija nesasniegs savu valsts mērķrādītāju līdz 2030. gadam palielināt energoefektivitāti par 50 % salīdzinājumā ar 2005. gadu. Zviedrija, kuras primārās enerģijas patēriņš 2023. gadā bija vairāk nekā 41 miljons tonnu naftas ekvivalenta, joprojām ir viena no dalībvalstīm ar vislielāko enerģijas patēriņu uz vienu iedzīvotāju.

(30) Joprojām ir vairāki šķēršļi valsts atjaunīgās enerģijas ražošanas jaudas palielināšanai. Viens no šādiem šķēršļiem ir neprognozējamas atļauju piešķiršanas procedūras gan atkrastes, gan sauszemes vēja enerģijas projektu īstenošanai. Šķēršļi, ko rada neefektīvas atļauju piešķiršanas procedūras un pašvaldību un aizsardzības iestāžu veto tiesības, cita starpā rada nenoteiktību attiecībā uz investīcijām un kavē atjaunīgo energoresursu potenciāla izmantošanu.

(31) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tās secinājumus par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 5. ieteikumā. 5. ieteikumā minētās rīcībpolitikas palīdz novērst nelīdzsvarotību, kas saistīta ar nekustamā īpašuma tirgu un lielu privātā sektora parādu,

AR ŠO IESAKA Zviedrijai 2025. un 2026. gadā rīkoties šādi.

1. Palielināt kopējos aizsardzības un drošības izdevumus un gatavību, vienlaikus nodrošinot parāda ilgtspēju saskaņā ar Eiropadomes 2025. gada 6. marta secinājumiem. Ievērot neto izdevumu maksimālos pieauguma tempus, ko Padome ieteica 2025. gada 21. janvārī.

2. Ņemot vērā piemērojamos termiņus reformu un investīciju savlaicīgai pabeigšanai saskaņā ar Regulu (ES) 2021/241, nodrošināt atveseļošanas un noturības plāna, t. sk. *REPowerEU* nodaļas, efektīvu īstenošanu. Paātrināt kohēzijas politikas programmu (ERAF, TPF, ESF+) īstenošanu, attiecīgā gadījumā izmantojot iespējas, ko sniedz vidusposma pārskatīšana. Optimāli izmantot ES instrumentus, tostarp programmas *InvestEU* un Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformas piedāvātās iespējas, lai uzlabotu konkurētspēju.

3. Nodrošināt siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķrādītāju sasniegšanu, it īpaši samazinot autotransporta radītās emisijas. Samazināt atkarību no fosilā kurināmā, paātrinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, t. sk. paplašinot un modernizējot enerģijas pārvades tīklus un uzlabojot energoefektivitāti. Paātrināt un racionalizēt atļauju piešķiršanas procedūras atjaunīgo energoresursu, it īpaši atkrastes un sauszemes vēja enerģijas, izvēršanai, un izvairīties no izsniegto atļauju atcelšanas.

4. Uzlabot izglītības rezultātus, t. sk. to skolēnu gadījumā, kuriem ir nelabvēlīga sociālekonomiskā vai migrantu izcelsme, novēršot kvalificētu skolotāju pastāvīgo trūkumu, nodrošinot vienlīdzīgas piekļuves iespējas skolu sistēmai un vēl vairāk atbalstot skolēnu mācību turpināšanu vidusskolā. Pilnveidot darbaspēka, it īpaši personu ar nelabvēlīgu sociālekonomisko vai migrantu izcelsmi, prasmes, izmantojot mērķtiecīgus politikas pasākumus un resursus, lai palielinātu viņu integrāciju darba tirgū.

5. Uzlabot mājokļu tirgus efektivitāti, tostarp, ieviešot reformas īres tirgū. Stimulēt investīcijas dzīvojamo ēku būvniecībā, lai mazinātu visakūtāko nepietiekamību. Novērst strukturālos šķēršļus, lai atvieglotu dzīvojamo ēku būvniecību. Samazināt risku, kas saistīts ar mājsaimniecību lielo parādu, pakāpeniski samazinot hipotekārā kredīta procentu maksājumu atskaitīšanu no nodokļa bāzes vai palielinot regulāros īpašuma nodokļus, vienlaikus izstrādājot pienācīgus rīkus, lai labāk novērtētu un mērķtiecīgi izstrādātu politiku. Saglabāt makroprudenciālos pasākumus.

Briselē, 2025. gada 8. jūlijā

Padomes vārdā –

priekšsēdētāja

S. LOSE